

Wybrane zagadnienia neurologii dziecięcej w opinii lekarza, opiekuna i szkoły

Dr n. med. Katarzyna Wojaczyńska- Stanek
specjalista chorób dzieci i neurologii dziecięcej

O jakich chorobach będziemy mówić?

- Mózgowe porażenie dziecięce
- Encefalopatie
- Padaczka
- ADHD
- Bóle głowy
- Schorzenia z nieprawidłowym fenotypem

Mózgowe porażenie dziecięce

Niepostępujący zespół objawów ze strony układu nerwowego spowodowany czynnikami uszkodzającymi działającymi w życiu płodowym, okresie okołoporodowym i po urodzeniu

Mózgowe porażenie dziecięce

Rozpoznajemy na podstawie

wywiadu

badania neurologicznego

Mózgowe porażenie dziecięce

u16548654 www.fotosearch.pl

Mózgowe porażenie dziecięce

czynniki działające w życiu płodowym:

- Cięża mnoga
- Infekcje
- Wady rozwojowe
- Promieniowanie jonizujące
- Papierosy
- Używki, toksyny, niedożywienie
- Cukrzyca
- Urazy mechaniczne
- Przewlekły stres

Mózgowe porażenie dziecięce

czynniki okołoporodowe:

- Krwotok, zaburzenia oddychania, wady pępowiny
- Nieprawidłowe ułożenie płodu
- Wady miednicy
- Gestoza
- Działanie leków sedacyjnych
- Przedłużający się poród
- Uraz okołoporodowy
- Encefalopatia niedotlenieniowo-niedokrwienne

Mózgowe porażenie dziecięce

Częstość 1,5-3/1000 żywo urodzonych dzieci

- **postać spastyczna**
 - połowicze porażenie kurczowe
 - obustronne porażenie kurczowe
 - obustronne porażenie połowicze
- **postać mózdkowa**
- **postać pozapiramidowa**

Mózgowe porażenie dziecięce- problemy dodatkowe

- upośledzenie umysłowe-40 %
- padaczka -35%
- zaburzenia wzroku-50%
- zaburzenia słuchu 25-40%
- zaburzenia mowy- 50%
- częste infekcje
- problemy ortopedyczne
- problemy socjo i psychologiczne

Mózgowe porażenie dziecięce- opieka wielospecjalistyczna

- pediatra
- neurolog dziecięcy
- rehabilitant
- okulista
- laryngolog
- ortopeda
- psycholog
- pedagog

Mózgowe porażenie dziecięce- opinie rodziców

- uszkodzili mi dziecko przy porodzie
- gdyby pediatra rozpoznał chorobę przy porodzie, to wczesna rehabilitacja by go wyleczyła
- wyleczą go skafandry kosmiczne
- wyleczy go wyciąg z grasicy, dieta, aminokwasy, wyciągi z mózgow króliczych
- leczenie ortopedyczne to ostateczność
- dziecko „po mózgowym porażeniu dziecięcym”
- dodatkowe lekcje w szkole i w domu
- nauka pisania „ręką” za wszelką cenę
- dotknęło mnie nieszczęście i należą mi się wszelkie świadczenia

Mózgowe porażenie dziecięce- opinie szkoły

- opóźnienie rozwoju umysłowego
- opóźnienie dojrzałości szkolnej
- zaburzenia zachowania i emocji
- nieprawidłowości w ekspresji mowy
- zaburzenia grafomotoryczne
- niepełnosprawność ruchowa
- mała odporność na stres
- trudności w dostosowaniu się do rygorów szkoły
- zaburzone kontakty z rodzicami i innymi dziećmi
- obawa przed dodatkowymi problemami

Nie będziemy mieli sukcesu w terapii, a dziecko **poprawy jakości życia** bez:

- współpracy z mądrymi rodzicami
- akceptacji społecznej (szkoła, miejsce zamieszkania)
- pokonania barier architektonicznych i komunikacji miejskiej
- zrozumienia iż niepełnosprawność ≠ upośledzenie

Encefalopatia

- statyczna (niepostępująca)
- postępująca
- o znanej etiologii
- o nieustalonej etiologii
- różnorodny obraz kliniczny
- odmienne rokowanie

To nie jest rozpoznanie tylko niewiedza!

Encefalopatia- opinie rodziców

- dziecko jest ciężko chore
- szukamy rozpoznania i leczenia
- znamy rozpoznanie, rokowanie, wiemy o braku możliwości leczenia farmakologicznego a i tak szukamy lekarza, który podejmie się leczenia
- mnożymy hospitalizacje
- uczymy, rehabilitujemy, leczymy za wszelką cenę
- po co dziecko ma się uczyć, skoro choroba postępuje
- ukrywamy rozpoznanie ze wstydu, lęku, obawy przed reakcją otoczenia
- szukamy winnych
- pogodzenie się z nieuchronnością i otoczenie dziecka miłością i ciepłem

Encefalopatia- opinie szkoły

- dziecko jest ciężko chore
 - uczymy, stosujemy terapię logopedyczną za wszelką cenę
 - wspieramy psychologicznie dziecko i rodzinę
 - namawiamy inne dzieci do pomocy, akceptacji i zrozumienia
-
- po co dziecko ma się uczyć, skoro choroba postępuje
 - może choroba jest zaraźliwa?
 - boimy się „inności” dziecka
 - budzi odrazę dzieci i nauczycieli swoim wyglądem i zachowaniem

Padaczka

Padaczka nie jest odrębną jednostką chorobową, tylko zespołem objawów zaburzających czynność OUN w związku z powstaniem w nim zmian **strukturalnych, metabolicznych i wielu innych** jeszcze nie w pełni poznanych przy obecnym stanie wiedzy

Padaczka

- Napad padaczkowy jest przerywanym, nagłym, stereotypowym zaburzeniem świadomości, zachowania, emocji, czynności ruchowej, postrzegania lub czucia (mogą być pojedyncze lub złożone).
- Obraz kliniczny jest następstwem wyładowań neuronów korowych
- Napady powtarzają się zwykle samoistnie

Padaczka

- napady
- drgawki
- ataki
- Zapadalność 20-50/ 100000 osób /rok
- Częstość występowania 4-40/1000
- 0,7-0,8 % dzieci szkolnych
- 2-5% populacji ma w życiu drgawki

Padaczka- klasyfikacja napadów

- Napady częściowe
 - ✓ proste(świadomość nie jest zaburzona)
 - ✓ złożone(świadomość zaburzona)
- Napady uogólnione
 - ✓ nieświadomości
 - ✓ miokloniczne
 - ✓ kloniczne
 - ✓ toniczno-kloniczne
 - ✓ atoniczne

Padaczka- przyczyny

- Wady mózgu
- Uszkodzenie neuronów kory mózgowej
- Zapalenie mózgu
- Urazy i ich następstwa
- Choroba postępująca(nowotwór, metaboliczna, zwyrodnieniowa)
- nieznana

Padaczka- czynniki sprzyjające napadom

Nadejście napadów jest prawie zawsze nieprzewidywalne, a jego pojawienie jest całkowitym zaskoczeniem

- infekcje z lub bez gorączki
- zmiana pogody
- stres psychiczny lub fizyczny
- brak snu
- alkohol
- bodźce optyczne

Padaczka- właściwe postępowanie podczas napadu

- ułóż dziecko wygodnie, na boku, połóż coś pod głowę
- pilnuj drożności dróg oddechowych (uwaga wymioty!)
- pozwól odpocząć po napadzie- nie wybudzaj!
- obserwuj napad
- jeżeli trwa > 5 min podaj Diazepam lub wezwij pogotowie

Padaczka- **niewłaściwe** postępowanie podczas napadu

- wkładanie przedmiotów do ust
- przytrzymywanie na siłę kończyn
- ułożenie na plecach
- polewanie wodą
- budzenie na siłę, potrząsanie, sole trzeźwiące
- zostawienie dziecka samego
- panika i brak obserwacji

Padaczka-obawy i wątpliwości rodziców

- mówić o chorobie czy nie?
- reakcja otoczenia
- nadopiekuńczość i brak wymagań
- to leki upośledzają funkcjonowanie mojego dziecka
- należy zmniejszyć wymagania szkolne
- czy kontynuować naukę
- wybór zawodu
- prawo jazdy
- niezależność
- antykoncepcja
- możliwość zatrudnienia

Padaczka-obawy i wątpliwości szkoły

- obawa przed napadem i postępowaniem z dzieckiem
- zmiany osobowości dziecka (polekowe, zależne od typu napadów, wynikające z innej choroby, z subklinicznej aktywności padaczkowej)
- ograniczenie wymagań szkolnych czy traktowanie tak jak inne dzieci
- dodatkowe czy indywidualne nauczanie
- relacje z rodzicami i lekarzem
- „zielona szkoła” i wycieczki
- kształtowanie stosunku innych dzieci do chorego

ADHD- attention deficit hyperactivity disorder

Fakty:

- zespół genetycznie uwarunkowany
- zaburzenia neurotransmiterów w mózgu
- zaburzenia transmisji kory przedczołowej, spoidła, mózdzku i struktur głębokich

Mity:

- mikrouszkodzenia mózgu
- zatrucie ołowiem
- szkodliwość barwników i konserwantów
- cukier
- zaburzenia w domu, rodzinie i błędy wychowawcze

ADHD-podtypy

Z przewagą zaburzeń koncentracji uwagi

- ❑ dzieci są odbierane jako mniej zdolne i nie radzą sobie z nauką
- ❑ często kończą karierę szkolną zbyt wcześnie

Z przewagą nadpobudliwości psychoruchowej

- ❑ „zdolne wiercipięty”
- ❑ nie mają kłopotów z przyswojeniem sobie materiału w szkole

Typ mieszany

- ❑ nie radzą sobie z uwagą, pamiętaniem, spokojnym pozostawaniem w miejscu, czekaniem na swoją kolej

Jakie jest dziecko z ADHD?

- ma mało serdecznych przyjaciół
- drażni rówieśników i nauczycieli
- jest mniej szczęśliwe
- ma niską samoocenę
- czuje się pozbawione oparcia i pomocy
- może rozwinąć depresję, uzależnienia, zachowania antyspołeczne, samobójstwo
- ma słabsze osiągnięcia szkolne
- ma kłopoty z utrzymaniem się w szkole z powodu łamania reguł
- Wtórne zaburzenia zachowania

Rodzice dzieci z ADHD

- poczucie winy
- wstyd
- bezradność
- osamotnienie
- zmęczenie
- smutek
- poczucie klęski
- złość
- postawa roszczeniowa
- brak akceptacji
- agresja

Jak pomóc w zależności od typu zaburzeń ADHD ?

Nadruchliwość

- poradnictwo dla nauczycieli i rodziców
- modyfikacja zachowań
- farmakoterpia

Zaburzenia uwagi:

- farmakoterpia
- ćwiczenia koncentracji uwagi
- ćwiczenia funkcji poznawczych

Impulsywność i agresja:

- modyfikacja zachowań
- terapia rodziny
- terapia indywidualna
- farmakoterapia

Bóle głowy

„ Ból głowy jest czymś więcej niż odczuciem bólowym i przyczyną cierpienia chorego, jest ważnym problemem rodzinnym i społecznym. Jego występowanie powoduje ograniczenia w życiu osobistym i towarzyskim oraz absencję w pracy i szkole”

Bóle głowy - epidemiologia

- 25-40% dzieci doświadcza bólu głowy
- chory na migrenę opuszcza 2-4 dni w pracy lub szkole
- 4% dzieci, 15-18% kobiet, 8% mężczyzn ma migrenę
- 5-17% uczniów ma napięciowy ból głowy
- 30-90% chorych z urazem głowy cierpi na pourazowy ból głowy

Bóle głowy -podział

- **Samoistne:**

- migrena
- napięciowe
- klastrkowe i inne trójdzielne autonomiczne

- **Objawowe:**

- pourazowe
- w chorobie wewnątrzczaszkowej
- w zakażeniu
- zaburzenia o obrębie czaszki (zewnątrzczaszkowe)
- działanie substancji chemicznych i leków
- w zaburzeniu homeostazy

- **Nerwobóle czaszkowe**

Bóle głowy – postawa rodziców

- dziecko ma guza mózgu
- dziecko udaje, bo boi się szkoły
- nie znają skali problemu
- nie umieją obserwować okoliczności w których ból występuje
- hipoglikemia poranna
- wpływ niektórych pokarmów
- ból głowy jako „wołanie o pomoc”
- dolegliwości dziedziczne (tylko migrena!)
- brak rozmowy z dzieckiem

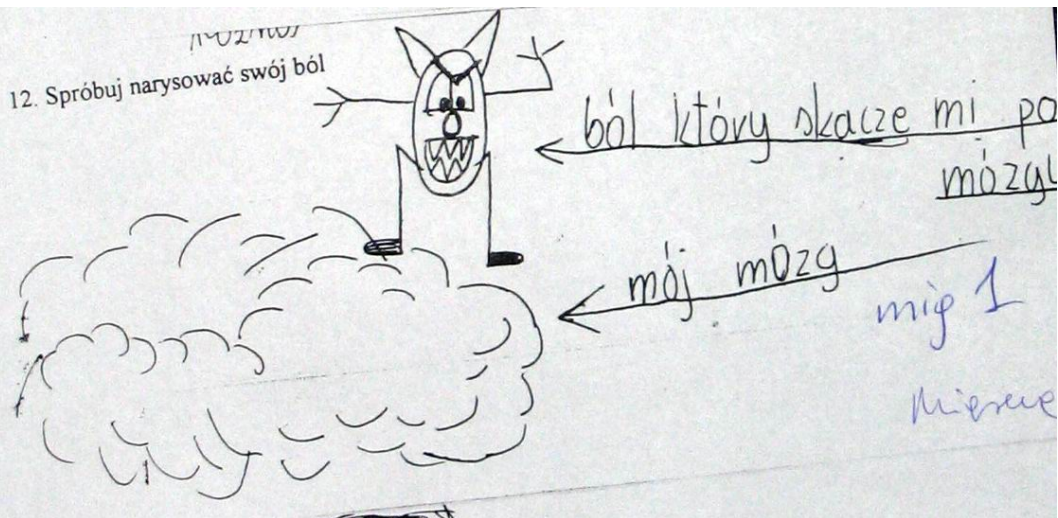
Bóle głowy – postawa szkoły

- „Brzuszek i główka to szkolna wymówka”
- informatyka i komputery
- wady wzroku
- źle wietrzone sale
- bóle głowy po wysiłku fizycznym
- głód
- absencja w szkole
- model partnerski, serdeczny, unikanie stresu
- maska depresji
- używki i narkotyki
- zeszyt kontroli bólu głowy i rysunki dzieci

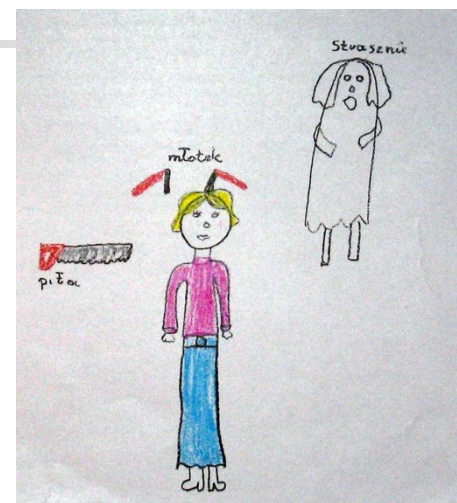
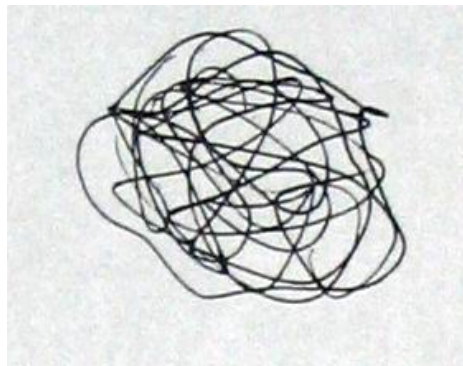
Napięciowe bóle głowy w rysunkach dzieci

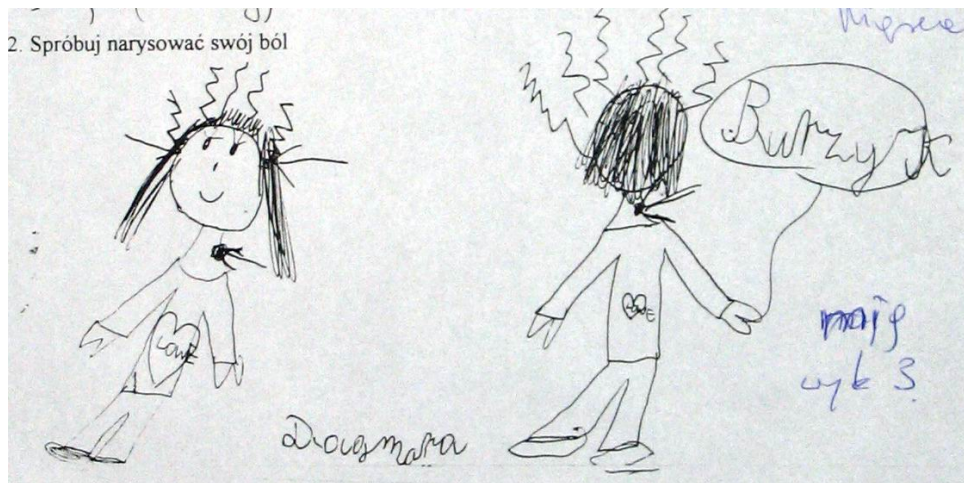
Migrena w rysunkach dzieci

Ból głowy –wołanie o pomoc

2. Spróbuj narysować swój ból

Nieprawidłowy fenotyp

- Aberracje chromosomowe
- Schorzenia metaboliczne
- Zespoły nerwowo-skórne i nerwowo-mięśniowe
- Zaburzenia kostnienia i wady rozwojowe kończyn, kręgosłupa, twarzy
- Przedwczesne zarastanie szwów czaszkowych
- Zaburzenia ektodermalne
- Płodowe zespoły polekowe

Nieprawidłowy fenotyp

Zespół Fra X

Nieprawidłowy fenotyp

Choroby nerwowo-skróne

Choroby nerwowo-mięśniowe

Choroby tkanki łącznej

Przedwczesne zarastanie szwów czaszkowych

Płodowe zespoły polekowe

Nieprawidłowy fenotyp- mps

Nieprawidłowy fenotyp-
zespół Downa

Choroby nerwowo-mięśniowe

Zaburzenia kostne

Płodowy zespół alkoholowy
(FAS)

Fakomatozy

- Zespoły nerwowo-skórne- zwane inaczej **fakomatozami** lub dysplazjami neuroektomezodermalnymi - są to zaburzenia rozwojowe pochodzące z trzech listków zarodkowych.
- Charakteryzują się zmianami w obrębie skóry, układu nerwowego i naczyniowego oraz współwystępującymi wadami narządów wewnętrznych.
- W schorzeniach tych istnieje tendencja do rozrostu nowotworowego.

Podsumowanie

- Obserwujemy bacznie dzieci
- Słuchajmy tego co chcą nam powiedzieć
- Przyjmujemy i wierzymy, że mówią prawdę
- Ofiarujemy im pomoc, wsparcie i zrozumienie
- Zastosujemy indywidualne kryteria oceny dostosowane dla danego dziecka
- Stwórzmy atmosferę serdeczności, poszanowania innych, bezpieczeństwa
- Dbajmy o autorytety, stosujmy się do reguł etycznych, moralnych i społecznych- uczmy ich dzieci

Podsumowanie

- Nie wierzymy we wszystko dzieciom i rodzicom- nie dajmy się manipulować!
- Stosujemy jasne reguły- również surowe
- Sprawdzajmy prawdziwość informacji
- Uważajmy na narkotyki, używki, działalność grup nieformalnych
- Zbierajmy informacje od innych dzieci i rodziców na temat środowiska, zachowań pozaszkolnych, rodziny
- Żądajmy rzetelnej informacji medycznej z zapewnieniem jej tajności